

правового виховання.

Література

1. Сердюк І. А. Методологічний аналіз інтерпретацій поняття «громадянське суспільство» / І. А. Сердюк // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2014. – №2. – С. 49-53.

2. Тайлор Э. Б. Первобытная культура [Електронний ресурс] / Э. Б. Тайлор. – Режим доступу : http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/History/Tail/01.php

3. Теорія держави і права: підручник / кол.авт.; кер.авт. кол. канд. юрид. наук, проф. Ю.А. Ведерніков. – Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, Ліра ЛТД, 2015. – 468 с.

4. Сприйняття права в умовах демократичного розвитку: проблеми, реалії, перспективи: монографія / відп. ред. академік НАН України Ю. С. Шемшученко. – К.: ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2008. – 320 с.

5. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави: навч. посібник / П. М. Рабінович. – К.: Атіка. – 2001. – 176 с.

УДК 340.12 (043.2)

Шапенко Л.О., асистент,
Сай Р.Є., студентка магістратури,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВОВИЙ АСПЕКТ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЯКОСТІ ПРАВОТВОРЧОСТІ В УКРАЇНІ

Правотворча діяльність в Україні являє собою досить складну і широкомасштабну діяльність уповноважених державних органів і посадових осіб та органів місцевого самоврядування з підготовки і прийняття нормативно-правових актів, необхідних для ефективного регулювання суспільних відносин. Результат цієї діяльності багато в чому залежить від підготовки таких нормативно-правових актів, які мають бути досконалими, тобто в повній мірі задовольняти високі стандарти якості. Проте якість нормативно-правових актів має певну проблематику, яка пов'язана із науковим та практичним обґрунтуванням цих актів та наявною недосконалістю техніки правотворення. Особливого значення на сучасному етапі розвитку Української держави набувають не лише питання вдосконалення нормативно-правових актів, а і забезпечення високого рівня якості та наукової обґрунтованості процесу правотворчості, адже нині інтенсифікується процес реформування й оновлення вітчизняної законодавчої бази.

Однією із важливих проблем, що нині постає перед правотворцем, є

забезпечення належної якості нормативно-правових актів, зокрема їх точність. Відомо, що норма права є основоположним базисом закону. А точність правових норм слугує обов'язковою умовою самої якості нормативно-правових актів і, відповідно, належного правового регулювання суспільних відносин. Поняття «точність правових норм», як і поняття «точність», що широко використовується в філософії (у теорії пізнання), є досить широким за обсягом та змістом і включає в себе гносеологічний, логічний, лінгвістичний та прагматичний аспекти (рівні) [1, с. 13]. У своїй єдності вони можуть свідчити про точність (або, навпаки, про неточність) правових норм, а отже, про ступінь досконалості і якості нормативно-правового акту в цілому і правового регулювання у відповідній сфері соціального буття зокрема.

Гносеологічний аспект точності полягає в тому, що у правових нормах в загальному вигляді закріплюються найбільш важливі основні ознаки, притаманні невизначеній множинності актів поведінки суб'єктів права одного і того ж виду (типу, класу), на основі рис їх суттєвої схожості за формами зовнішнього виразу. Одночасно зазначені ознаки відображають як загальні, так і індивідуалізовані риси і особливості, властиві актам поведінки цього типу (виду), що дає можливість відрізнити одні з них від інших (у тому числі правомірні від неправомірних, і навпаки). У диспозиції правової норми, як правило, описується зазвичай єдиний варіант поведінки або декілька із вказівкою кожного із примірних їх переліку, що має закінчуватися узагальнюючим терміном.

Логічний аспект точності правових норм це такий процес їх творення і побудови, який підпорядковується законам і правилам формальної логіки. Для розкриття змісту цих норм орган правотворення має використовувати поняття точні і коректні, характерною ознакою яких є повна визначеність, чітка фіксація змісту і обсягу, а також мінімізувати застосування оціночних понять, які не мають чітко встановленого змісту і потребують оцінки конкретного факту. Дефініції правових понять при цьому мають бути повними і в той же час стислими, а їх ознаки – вичерпними. Дане правило пояснюється тим, що юридичні дефініції забезпечують точність застосування термінології, а отже є органічним доповненням вимоги єдності термінології, що сприяє однозначності тлумачення законів [2, с. 17-18].

Лінгвістичний аспект вказує на те, що юридичні терміни, за допомогою яких у тексті нормативно-правових актів описуються норми права, оптимально відображають їх реальний зміст. Тому, слова чи терміни, що включені до тексту актів, мають характеризуватися однозначністю, семантичною жорсткістю, чітко співвідноситися з поняттями, для позначення яких вони вживаються.

Терміни, що застосовуються в нормах права, мають бути позбавлені емоційного окрасу і виступати тільки специфічними знаковими

одинацями, що чітко концентрують в узагальненому вигляді гранично високий рівень знань про відповідні соціально-правові явища. Мова, що використовується у творенні нормативно-правових актів, має бути чіткою, зрозумілою і доступною. Адже неприпустимим є вживання слів штучної мови, слів іншомовного походження, нечіткі та розмиті терміни. Допускати в тексті нормативно-правових актів синонімію, повторюваність також є неприйнятним, оскільки внаслідок цього порушується жорсткий зв'язок між термінами та поняттями, які вони позначають. Тобто, прагматичний аспект точності правових норм полягає в тому, що при їх формулюванні слід суворо дотримуватися правил техніки правотворення.

Це означає, перш за все, що суб'єкти правотворчої діяльності при складанні нормативно-правових актів повинні керуватися всіма показниками, які утворюють зміст розглянутого раніше поняття «точність правових норм». А розміщення норм у тексті акта має відповідати системі інститутів галузі права, відображати їх узгодженість, зв'язок і взаємну залежність, виключаючи протиріччя і прогалини.

Як висновок, варто зазначити, що розглянуті гносеологічний, логічний, лінгвістичний та прагматичний аспекти точності правових норм у своїй сукупності є об'єктивним показником, якому повинна відповідати кожна норма права. Врахування даних аспектів має забезпечити оптимальне формування правових норм і підготовку якісних нормативно-правових актів, що є необхідною умовою якості правотворення.

Література

1. Панов М. І. Точність правових норм як необхідна умова якості правотворення / М. І. Панов // Юридична техніка: доктринальні основи та проблеми викладання: [матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Харків, 30 вересня – жовтня 2015 р.]. – Харків, 2015. – С. 12-14.

2. Калюжний Р. А. Наукові основи правотворчості та юридичної техніки: методичні рекомендації для самостійної підготовки студентів до занять за спеціальністю 081 «Право» / Р. А. Калюжний, Л. О. Шапенко. – К.: «Видавництво Людмила», 2018. – 24 с.

УДК 342.721(043.2)

Шапенко Л.О., асистент,
Семенюк Я.А., студентка магістратури,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ЗАХИСТ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Поява, становлення та розвиток інформаційно-телекомунікаційних технологій, та, як наслідок, входження в інформаційну еру і формування